

Gro Ingebrigtsen Thorup
Fhv leder i FAU Nøklevann barnehage
Bølerskrenten 38
0691 Oslo

330.00

BFD
ved barne- og familieminister Laila Dávøy
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

2004/04169

Oslo, 11.01.2005

-450

Brev til barne- og familieminister Laila Dávøy vedrørende høring - forslag til ny barnehagelov

Barnehagene er svært viktig for både barnas læring og utvikling av sosial kompetanse.

Det er derfor med stor forundring jeg registrerer at Barne- og familiedepartementets i utkast til ny barnehagelov forslår endringer i barnehageloven som vil innebære en svekkelse av kvaliteten i barnehagetilbudet.

I høringsnotatet fremheves viktigheten av å sikre et godt pedagogisk tilbud og kvalitet i barnehagetilbudet. I sterk kontrast til dette foreslår departementet å fjerne:

- dagens krav om at den faglige ledelse i barnehagen skal ha førskoleutdanning
- bemanningsnormen som skal sikre en forsvarlig bemanning i forhold til antall barn
- minstekravet til arealbruk som skal sikre barna en viss fysisk livsutfoldelse

Overnevnte krav skal bidra til å sikre en viss kvalitet barnehagetilbudet.

Det er nærliggende å spørre hva det blir igjen av kvaliteten og det pedagogiske tilbudet i barnehagene, dersom disse grunnleggende kvalitetskravene fjernes?

Slik jeg ser det vil et slikt forslag bidra til at barnehagene i større grad blir oppbevaringsplasser, fremfor et sted som bidrar til utvikling og vekst, noe som ikke kan sies å være forenlig med **hensynet til barnets beste** i FNs barnekonvensjon, som departementet har brukt som grunnlag for sitt lovarbeide.

Kravet om at den faglig ledelse skal ha førskoleutdanning

Et kompetent personale er en svært viktig, om ikke avgjørende forutsetning for et godt barnehagetilbud.

Mye av forskningen innenfor pedagogikken viser at det sentrale kvalitetskriteriet i barnehagen er samspillet mellom voksne og barn, og at barns utvikling i stor grad avhenger av hvordan de voksne forholder seg til barna. Kvaliteten i kommunikasjonen og formidlingen barn i mellom og mellom barn og voksne er svært viktig i forhold til barnas utvikling, læring og sosial kompetanse. Førskolelærere er gjennom sin utdanning særlig kvalifisert til å ivareta dette avgjørende aspektet.

Gjennom sin utdanning står de også bedre rustet til lettere å kunne "fange" opp spesielle forhold og eller/barn med spesielle behov og gi dem den nødvendige oppfølgingen så tidlig som mulig.

I denne sammenheng er det også relevant å vise til OECDs kritikk av Norge for manglende pedagogdekning. Det bør også sees hen til at den svenske regjering 23.09.2004 leverte en proposisjon til Riksdagen, hvor regjeringen blant annet foreslår at barnehagene skal ledes av en rektor, at utdannede lærere skal ha det overordnede ansvaret for barnas utvikling og læring og at det for øvrig bør være annet kompetent personale i barnehagene, slik som f.eks barnepleiere.

Gjennom ovennevnte forslag til endringer i barnehageloven går Norge i motsatt retning av det Sverige og flere andre europeiske land gjør.

For å sikre våre barn et tilstrekkelig pedagogisk tilbud og en viss kvalitet i barnehagetilbudet er det derfor avgjørende at dagens krav om at den faglige ledelse skal ha førskoleutdanning opprettholdes.

På bakgrunn av ovennevnte og for å sikre lovens formål om kvalitet i tjenestetilbudet bør normen for pedagogtetthet i barnehagene øke. Videre bør kommunenes adgang til midlertidig og varig dispensasjon innskjerpes betraktelig, herunder bør kommunens adgang til å gi seg selv dispensasjon fra utdanningskravet fjernes.

Bemanningsnormen

I henhold til dagens barnehagelov skal det være en pedagogisk leder pr. 14-18 barn når barna er over tre år og en pedagogisk leder pr 7-9 barn når barna er under tre år og den daglige oppholdstid er over seks timer.

Jeg har vanskelig for å forstå hvordan departementet tør å åpne opp for flere barn pr ansatt enn dagens bemanningsnorm!

Hvordan skal tre ansatte eller færre ivareta flere enn 18 små individers behov for oppmerksomhet, trygghet, omsorg og individuell oppfølging.

Hvordan kan dette forenes med hensynet til sikkerheten i barnehagen? Det finnes uttalige lignende eksempler, men jeg tar ett: hva hvis 18 barn er på tur og ett barn blir skadet eller kommer bort. Skal en ansatt passe på 17 barn?

Det sier seg selv at en fjerning av bemanningsnormen vil gå kraftig utover både kvaliteten i barnehagetilbudet og arbeidsforholdene til de ansatte i barnehagene, hvilket vil være svært uheldig. Det vises til at svært mange barnehager i dag sliter, fordi de har for få ressurser. Å fjerne bemanningsnormen vil etter mitt syn være både et hån mot de som arbeider i dette viktige og krevende yrket, og mot våre barn.

Arealkravet

Som ledd i kvalitetssikringen er det også viktig å sikre barna og de ansatte et tilstrekkelig og forsvarlig areal. Dette både av hensynet til deres mulighet for så fri utfoldelse som mulig og for å unngå unødige konflikter som ofte oppstår, når det blir for "tett". Det sier seg selv at dette er spesielt viktig for barn som jo har et særlig behov for rom for fysisk utfoldelse under lek.

For å sikre kvaliteten i tjenestetilbudet er det derfor viktig at også arealnormen opprettholdes.

Kommunene

Departementets forslag om at kommunenes skal gis større frihet når det gjelder utformingen av barnehagetilbudet, herunder å vurdere om barnehagen har en forsvarlig pedagogisk bemanning er svært betenkelig, da det er stor fare for at kommuneøkonomien vil være avgjørende for hvem som får et kvalitativt godt barnehagetilbud og hvem som ikke får det.

Og med respekt å melde, så har flere kommuner vist at de ikke klarer å oppfylle grunnleggende krav knyttet til driften av barnehager. Jeg viser konkret til at ca 1500 faglig ledere i barnehager i Oslo og Akershus er uten utdanning, hvilket viser at de ikke har klart å oppfylle kravet til at avdelingslederne i barnehagen skal være førskolelærere. De har dermed ikke klart å sikre mange barn i Oslo og Akershus et tilfredstillende pedagogisk tilbud. Om det er evnen eller viljen det skorter på skal være usagt, men det er vel liten tvil om at mange kommuner sliter økonomisk.

Og i valget mellom lovpålagte og ikke lovpålagte oppgaver, vil kommunene måtte prioritere de lovpålagte først. Kommunene vil her måtte velge de enkleste og billigste alternativer for barnehagene, dvs ufaglært personale, hvilket vil kunne gi våre barn et dårligere pedagogisk tilbud, dersom kravet om at den faglige ledelse i barnehagen skal ha førskoleutdanning ikke opprettholdes.

Som nevnt ovenfor burde det heller vært strammet inn her, da enkelte kommunene i for stor utstrekning har gitt seg selv dispensasjon fra utdanningskravet.

Forbrukernes rettigheter

Forslaget innebærer etter mitt skjønn også en svekkelse av forbrukernes interesser. 15.11.2004 uttalte Dávøy at god forbrukerpolitikk var å ta forbrukerne på alvor.

Ved å gå bort fra de tre ovennevnte kvalitetskravene fjernes samtidig de få målbare faktorer vi foreldre/forbrukere har for å kontrollere det tjenestetilbudet våre barn får. Dette er etter mitt syn ikke p ta forbrukerne på alvor.

Dette taler derfor etter mitt syn også for å beholde dagens krav.

For øvrig bør forbrukerens rettigheter styrkes ytterligere her ved at det lovhjemles en rett for foreldrene til reduksjon i forelderbetalingen, dersom barnehagetilbudet er mangelfullt.

Det følger i dag av alminnelige kontraktsrettslige prinsipper at forbrukeren har krav på prisreduksjon (prisavslag), dersom de betaler full pris for en mangelfull vare eller tjeneste.

Dette prinsippet gjelder også for offentlige virksomheter som driver næringsvirksomhet. Men, i praksis viser det seg at det ofte er umulig for forbrukere å nå fram med et slik krav overfor f.eks kommunale barnehager, dersom de over tid mangler pedagogisk personale. De da ofte avfeid med at kommunen har lovlig dispensasjon fra utdanningskravet. Viser i denne sammenheng til Forbrukerrådets brev av 06.07.2004 til BFD, hvor Forbrukerrådet støtter opp om at foreldre bør ha krav på prisavslag i slike tilfeller. Kopi av brevet følger vedlagt.

Jeg vil samtidig minne om at styrken i avtaleforholdet mellom forbrukeren/foreldrene og tjenesteyteren/barnehagen er ubalansert i forbrukerens/foreldrenes disfavør, da det er vanskelig å få barnehageplass, hvilket innebærer at forbrukeren/forelderens ofte godtar et dårligere tilbud enn de ellers hadde gjort. Dette må også vektlegges i den nye barnehageloven.

Norske politikere har snakket mye om viktigheten av kvalitet i skoletilbudet. Jeg har i denne sammenheng til gode å høre at politikerne ser barnehage og skole i sammenheng. Dette på tross av at det er innlysende at det tilbudet barna får i barnehagen er av stor betydning for barnets møte med /og tilpasning i skolen.

Dersom ovennevnte forslag går igjennom vil en konsekvens kunne bli at barna får et dårligere grunnlag for læring og tilpasning i sitt møte med skolen, hvilket ikke er noe Norge trenger akkurat nå i en tid hvor norsk skole ikke gjør det spesielt bra i den internasjonale PISA-undersøkelsen.

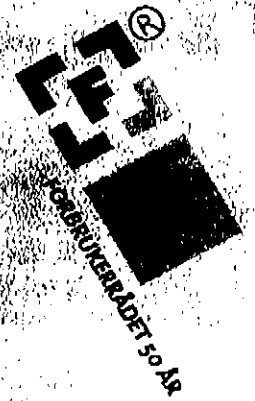
Etter mitt syn bærer ovennevnte lovforslag preg av "billige" og korttenkte løsninger for å oppnå barnehagedekning, uten tanke på barnets beste.

Med hilsen

Gro I Thorup

Gro I Thorup
mamma og jurist

Barn- og Familiedepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Saksbehandler
Arnt Olaf Sævi

Dato
08.07.2004

Vår referanse
04/00413-01
564 AOS

Deres dato

Deres referanse

Vedrørende mangelfullt barnehagetilbud -- manglende pedagogisk personell

Forbrukerrådet har registrert at mange barnehageavdelinger drives uten pedagogisk personell. Kostra-tall viser at mellom 1300 og 1400 barnehager driver med dispensasjon fra barnehagelovens kravet om pedagogisk leder.

En avdeling som drives uten pedagogisk personell vil i de aller fleste tilfellene yte et vesentlig forringet tilbud. Den pedagogiske tilretteleggingen og oppfølgingen av barn i barnehager er etter Forbrukerrådets mening svært viktig for at barnehagetilbudet skal være fullverdig. Forbrukerrådet er derfor svært bekymret for denne utstrakte bruken av dispensasjoner fra kravet om faglig utdannet personell. Vi blir særlig bekymret i og med at dette skjer samtidig som det tilsynelatende finnes utdannede førskolelærere i mange områder hvor dispensasjonsadgangen benyttes.

Forbrukerrådet mener derfor at departementet må se nærmere på dispensasjonsadgangen. Tatt i betraktning antallet dispensasjoner synes det som om dagens dispensasjonsadgang blir benyttet i for stor grad. Det etter vårt syn betenkelig at kommunen, som selv eier en stor del av barnehagene, er tillagt denne dispensasjonsadgangen. Forbrukerrådet har også sett uheldige utslag av dette, hvor kommunen har brukt dispensasjonsadgangen i stedet for å ansette kvalifiserte søkere.

Foreldre som har barn i en avdeling uten pedagogisk personell opplever at barna deres får et mye dårligere tilbud enn andre barn med barnehageplass. Særlig alvorlig blir dette når avdelinger går år etter år uten pedagogisk personell. Forbrukerrådet er av den oppfatning at foreldre i en slik situasjon har, og bør ha, krav på en redusert foreldrebetaling. Foreldrene mottar en klart mangelfull tjeneste og det er således urimelig at de fortsatt skal betale full pris. Trekker man en parallell til alminnelige kontraktsrettslige regler vil den ene parten i et avtaleforhold som hovedregel kunne kreve prisavslag dersom den andre parten yter en mangelfull vare eller tjeneste uten å rette mangelen innen rimelig tid. Et tilsvarende prinsipp må etter Forbrukerrådets oppfatning også gjelde for kjøp av barnehagetjenester, uavhengig av om barnehagen er

Kommunal eller privat. Ved erfaring er midlertid at foreldre som forsøker å fremsette slike krav blir avvendt, så at barnehager har fått en lovlig dispensasjon fra kommunen.

Forbrukerrådet er sterkt bekymret for bruken av dispensasjoner fra kravet om pedagogisk utdannet personell i barnehager, og for foreldrenes manglende muligheter med å nå frem med krav om ansettelse av pedagogisk personell eller lavere foreldrebetaling i barnehager med mangelfullt tilbud. Forbrukerrådet vil derfor berøm et snarlig møte med departementet for å diskutere situasjonen, og hva som kan gjøres for å styrke foreldrenes og barnas stilling. Vi vil forøvrig gjøre oppmerksom på at Forbrukerrådet vil prioritere denne saken fremover.

Med hilsen

For Forbrukerrådet

Jan Schrøder
fung. avdelingsdirektør

Arnt Olaf Stillerud
fung. seksjonssjef